

ЕМПІРИЧНА МОДЕЛЬ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІЛЬНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЧИННИКА ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Г. В. Коваль

аспірант кафедри психології
Запорізький національний університет

Просування у виокремленні специфіки внутрішньо-групового зв'язку між волонтерами суспільного волонтерського руху надання допомоги учасникам та постраждалим від воєнного конфлікту (далі СВР) шляхом параметризації спільності як його характеристики припускає необхідність враховувати два моменти: – обумовленість спільності між-груповим зв'язком на рівні волонтер ↔ волонтерська спільнота; обумовлення спільністю специфіки міжіндивідуального зв'язку на рівні взаємодії волонтер ↔ реципієнт. Змістовна конкретизація цього ствердження припускає виокремлення сукупності змінних, через які можливо експлікувати безпосередні характеристики спільності.

Результати попереднього аналізу, показують, що змінні, які релевантні до обумовлення спільності (та колективної суб'єктності як її динамічного аспекту [1, с.13-14]) може бути угруповано у сукупність принаймні з трьох блоків. А саме:

1. – змінні, які характеризують волонтерство як діяльність й тим самим дозволяють реконструювати її мотиваційні чинники (дані змінні виступають як характеристики «Я-концепції», що набуваються в наслідок здійснення волонтерської діяльності);

2. – змінні, які в контексті дослідження мотивації виступають у якості чинників й дозволяють конкретизувати розуміння спільності як мотиву та означити даний блок як змінні ціннісного ряду узагальнення; (дані змінні виступають як значимі індивідуально-ціннісні характеристики «Я-концепції» як однієї зі сторін ідентифікації та розкривають собою окремий аспект розуміння терміну мотивація – забезпечення включення мотиву у процес допомоги).

3. – змінні, які розкривають уявлення про ідентифікацію як внутрішньо-суб'єктний мотиваційний процес, що виступає окремим механізмом набуття спільності, а отже у підсумку й окремим соціально-психологічним чинником волонтерської діяльності з надання допомоги (даний блок змінних з одного боку дозволяє виокремити значимі психосемантичні характеристики образу волонтерської спільноти як протилежної сторони ідентифікації, з іншого – експлікувати числові характеристики індивідуальної структури ідентичності волонтера як результату ідентифікації).

Отже, подальше просування у виокремленні специфіки спільності як характеристики внутрішньо-групового зв'язку між волонтерами СВР припускає конкретизацію та параметризацію таких конструктів як – волонтерська діяльність; цінності; ідентифікація та ідентичність.

Інша підстава такого угруповання змінних може бути обґрунтована виходячи з припущення, що специфіка колективної суб'єктності значною мірою обумовлена внутрішньо-суб'єктним процесом утворення спільності, у випадку, зокрема СВР – ідентифікацією та її стильовими характеристиками.

Обумовлена цим припущенням параметризація конструкту волонтерська діяльність (шляхом виокремлення вимірюваних принаймні у рангових шкалах характеристик, які усталено характеризують волонтерську діяльність та вирізняють надання допомоги від інших видів діяльності) дозволить отримати сукупність числових значень, що репрезентують дану діяльність. Таким чином, буде забезпечено можливість виявлення зв'язків по відношенню до параметрів, що репрезентують чинники мотиву даної діяльності (цінності та ідентифікація).

Варто також зауважити, що через такий конструкт як культурні цінності можливо опосередковано репрезентувати між-груповий зв'язок, що репрезентують волонтерську спільноту через характеристики волонтерства як суспільної практики. Тобто культурні цінності як стійкі регулятивні утворення, що регулюють волонтерство на рівні суспільної практики [2, с.31-40] уможливають експлікацію параметрів даного аспекту волонтерства.

Іншим аспектом, що дозволить виокремити характеристики не між-

індивідуального, а внутрішнього-групового зв'язку між волонтерами СВР є підхід до виокремлення волонтерства не як суспільної практики, а як спільноти [3, с. 18]. Розгляд волонтерства як спільноти дозволить виокремити низку спільнотних характеристик, які, насамперед, релевантні вже не до регуляційних аспектів волонтерської практики, а співвідносні до ідентифікаційних характеристик спільноти (відповідають на питання – хто ми, волонтери). Тобто дозволять виокремити характеристики обумовленості внутрішнього-групового зв'язку між волонтерами СВР як членами волонтерської спільноти.

Окрім того, числові значення усталених характеристик волонтерської діяльності (шляхом застосування загальноприйнятих процедур первинної описової статистики), дозволять створити своєрідний числовий критерій для розгрупування вибірки на окремі підгрупи (якщо по вибірці загалом спостерігатиметься достатній діапазон розкиду еталонних ознак). Таким чином, буде забезпечено можливість використання статистичної моделі знаходження різниці у рівні прояву досліджуваної ознаки. В нашому дослідженні дана статистична модель аналізу даних буде необхідною для виявлення вираження (переважання) стильових характеристик ідентифікації як змінних, що обумовлюють специфіку колективної суб'єктності СВР. До того ж зауважимо, що якщо отримані результати вимірювання відповідатимуть критерію нормального розподілу значень досліджуваних ознак, то тим самим уможливиться застосування більш потужного інструментарію перевірки варіативності змінних під впливом досліджуваної ознаки за допомогою моделей аналізу розроблених для параметричних даних.

Окрім того, якщо отримані дані відповідатимуть критерію нормального розподілу також уможливиться застосування для їх обробки процедури факторного аналізу. У результаті чого ми зможемо отримати факторну структуру компонент, які обумовлюють вплив на варіативність досліджуваних ознак й тим самим спричинюють собою соціально-психологічні особливості мотивації волонтерства [4].

Таким чином, окрім змістовних блоків також важливим є виокремлення

«операційних» блоків, що припускають свою конкретизацію інструментарієм математично-статистичного аналізу.

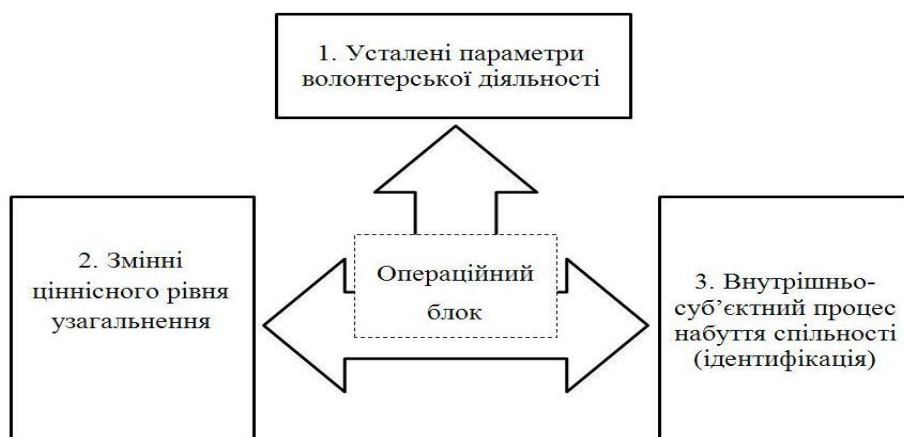

Схема 1. Формально-змістовна структура емпіричного дослідження спільності як соціально-психологічного чинника волонтерської діяльності

Відтак, наразі можливо схематично відобразити попередню модель емпіричного дослідження спільності як соціально-психологічного чинника волонтерської діяльності, що приймає вигляд формально-змістовної структури з окремих блоків змінних та потребує подальшого змістовного наповнення методичним інструментарієм, спрямованим на вимірювання та тестування параметрів означених змінних з одного боку, та математично-статистичного аналізу їх обробки з іншого (див. схема 1.).

Література:

1. Коваль Г. В. Колективна суб'єктність як динамічний аспект спільності. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку. Збір. мат. II всеукраїнської конференції*. Запоріжжя: ЗНУ. 2018. С.13-14.
2. Ядов В. О. Саморегуляція и прогнозирование социального поведения личности: Диспозиционная концепция. Монография. Л.: Наука, 1979. 264 с.
3. Васютинський В. О. Психологічні виміри спільноти. Монографія. Київ: Золоті ворота, 2010. 120 с.
4. Спіцина Л. В., Коваль Г. В. Соціально-психологічні аспекти мотивації волонтерської допомоги. *Наукові студії з соціальної та політичної психології*. Київ, 2018. Вип. 41(44). С.57-67.